EBÛ MUHAMMED-İ RÂZÎ

Nişâbûr'da yetişen evliyânın büyüklerinden. İsmi, Abdullah bin Muhammed bin Abdullah er-Râzî olup, künyesi Ebû Muhammed'dir. Şa'rânî ve Haddâd diye tanınır. Aslen Rey'li olup doğumu ve yetişmesi Nişâbûr'dadır. Ebû Osman Hîrî'nin (radıyallahü anh) en büyük talebelerindendir. Hocası Ebû Osman hazretleri, Ebû Muhammed Râzî'nin yetişmesinde husûsî ihtimâm gösterirdi. Ebû Muhammed; Cüneyd-i Bağdadî, Muhammed bin Fadl, Ruveym, Semnûn, Yûsuf bin Hüseyn, Ebû Ali Cürcânî, Muhammed bin Hâmid ve başka büyük zâtlarla görüşüp sohbet etti. Fıkıh, hadîs ve diğer ilimlerde âlim idi. Çok hadîs-i şerîf yazdı ve rivâyet etti. Sika (güvenilir) bir râvi idi. Bilhassa tasavvuf yolunun inceliklerini iyi bilirdi. Haram ve şüphelilerden sakınmakda, hattâ şüpheli olmak korkusu ile mübahların çoğunu terk etmekte, nefse zor gelen şeyleri yapmakta çok dikkatli hareket ederdi. 353 (m. 964)'de vefât etti.

Bu insanların hâli ne tuhaftır. Kusur işlerler, kusurlu olduklarını bilirler, fakat bir türlü bu bozuk hâlden vazgeçmezler ve doğru yola dönmezler. Böyle insanlar hakkında ne buyuruyorsunuz? diye soranlara "Bunlar öğrendikleri ilimler ile amel etmekle değil, o ilimler kendilerinde bulunduğu için, öğünmekle meşgûl oluyorlar. Hep zâhir ile uğraşıyorlar ve bâtın edebleri ile meşgûl olmuyorlar. Allahü teâlâ böylelerinin basîret (doğruyu, hakkı görme) gözlerini kapatır. Böylece a'zâları da ibâdet yapamaz olur" buyurdu.

Ebû Muhammed Râzî (radıyallahü anh) buyurdu ki:

"Dünyâ, Allahü teâlâ ile senin aranda perde olan her şeydir."

"Şikâyet ve gönül darlığı, ma'rifet azlığından ileri gelir."

"Ahlâk, Allahü teâlânın sana ihsân ettiklerini büyük, senin O'nun rızâsı için yaptıklarını küçük görmendir."

"Allahü teâlâya yakınlık makamına kavuşmak isteyen, nefsin arzuları ile kendisi arasında, demir gibi kavi bir duvar bulundursun."

"Sabrın alâmeti, şikâyeti terk, musîbet ve sıkıntıları gizlemektir." "Devamlı ilimle meşgûl olmak, insanın ayıplarını anlamasına sebeb olur."

"İlim öğrenmek, ilmi ile amel etmek, amelini düzgün yapamadığını düşünüp korkmak, Allahü teâlâyı tanımanın alâmetlerindendir."

"Susmayı ganîmet saymıyan kimse, ne kadar konuşursa konuşsun boşunadır."

“Bir kimse, İslâmiyetin emirlerine uyup uymadığını anlamak istiyorsa, bu emir ve yasakları nefsine tatbik etsin. Eğer emirleri yapmakta ve yasaklardan sakınmakta bir isteksizlik, gevşeklik yoksa, bilsin ki İslâmiyete uymaktadır.”

Ebû Nasr Harrânî diyor ki: “Ebû Muhammed Râzî’ye (radıyallahü anh), bana bir duâ öğretmesini rica ettim. Bana şöyle duâ etmemi söyledi. “Yâ Rabbi! Bize, seni hakkıyle tanımayı, sana hakkıyla ibâdet edebilmeyi ihsân et. Bizi sana yaklaştıracak şeyleri nasîb eyle. Bizlere hâlis tevekkül, hüsn-i zan, dünyâ ve âhırette afiyet ve iyilikler ihsân buyur.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Risâle-i Kuşeyrî cild-1, sh. 170

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 119

3) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 451

4) Nefehât-ül-üns sh. 272